

vzhodnega, gostilni Oddih bližjega roba zaradi odpadkov naravnega in umetnega izvora predrugačeno in v tem delu sestojček nima več naravne sestave (v dnu se je razširila navadni smokvovec - *Ficus carica*). Predlagamo strogo prepoved odlaganja smeti in drugih odpadkov in v ožjem območju stene tudi vsakršno drugo človekovo dejavnost (npr. sečnjo).

Literatura:

- BRUS, R., 1998: Razširjenost in značilnosti terebinta (*Pistacia terebinthus* L.) v Sloveniji. Gozdarski vestnik (Ljubljana) 56 (7-8): 346-357.
- BRUS, R., 1999: Črničevje (*Quercus ilex* L.). V: KOTAR, M. & R. BRUS: Naše drevesne vrste, s. 90-93, Slovenska matica, Ljubljana.
- DAKSKOBLER, I., 1997: Fitocenološka oznaka sestojev črnega hrasta *Quercus ilex* L. na Sabotinu in nad izvirom Lijaka (zahodna Slovenija). Acta Biologica Slovenica (Ljubljana) 41 (2-3): 19-42.
- ŠEBENIK, M. st., 1976: Gozdnogospodarski načrt g. g. e. Gorica 1976-1985. Elaborat, Soško gozdno gospodarstvo Tolmin.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk SR Slovenije. Varstvo narave (Ljubljana) 14-15: 1-429.

Igor DAKSKOBLER & Jože PAPEŽ

45. *Scopolia carniolica* Jacq.

Nova nahajališča v zahodni (Posočje, dolina Idrije, Cerkljansko) in nekaterih drugih območjih Slovenije
New localities in western (the Soča Valley, the Idrija valley, the Cerklno region) and some other areas of Slovenia

- 9749/4 (UTM VM11): Slovenija, Julijske Alpe, Baška dolina, Podbrdo, pobočja na desnem bregu Kacenpoha, 830 m n. m., *Lamio orvalae-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 19. 6. 1994; Podbrdo, vznožje Štovle tik nad reko Bačo (nad in pod železniško progo), okoli 480 do 500 m n. m., subspontano tudi višje, ob gozdni cesti v vas Porezen. Det. I. DAKSKOBLER, 10. 4. 1999; Driselpoh, levi breg potoka v bližini Driselpoharjeve domačije, okoli 500 m n. m., *Hacquetio-Fraxinetum*. Det. I. DAKSKOBLER, pomlad 2000, avtorjevi popisi; pod Kalarskim brdom nad povirjem Driselpoha, okoli 980 m n. m., *Lamio orvalae-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 23. 5. 1988, avtorjev popis.
- 9749/4 (UTM VM21): Slovenija, Julijske Alpe, Baška dolina, severozahodno pobočje Kupa nad domačijo Hoba, okoli 930 m n. m., *Homogyno sylvestris-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 13. 5. 1990; prigorje Porezna, povirje Batave pod Črnim vrhom (1377 m), okoli 800 - 900 m n. m., *Homogyno sylvestris-Fagetum*, *Adenostylo glabrae-Cortusetum matthioli*. Det. I. DAKSKOBLER, 30. 4. 1990 in 2. 6. 1994; osojna pobočja Švarckovbla (Robarjevega griča - 1052 m) nad Zapajlikovo grapo (Jerenpohom), okoli 850 m n. m., *Luzulo-Fagetum abietetosum*. Det. I. DAKSKOBLER, 7. 8. 1987, avtorjevi popisi.
- 9750/3 (UTM VM21): Slovenija, Julijske Alpe, Baška dolina, povirje Bače pod Lajnarjem, Tejmrce, okoli 1100 m n. m., *Homogyno sylvestris-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER,

27. 3. 1994. V tem kvadrantu mdr. raste tudi v povirju Petrobrškega potoka pod Petrovim Brdom in ob Zadnji Sori proti Podroštu.
- 9849/1** (UTM VM11): Slovenija, Baška dolina, Grahovo ob Bači, Široka draga, Poliška (Pušnikova) grapa, okoli 300 do 350 m n. m., aceretalna rastišča v dnu grape s fragmenti javorovja. Det. I. DAKSKOBLER, pomlad 1990, avtorjev popis (glej tudi DAKSKOBLER 1991: 177).
- 9849/2** (UTM VM21): Slovenija, Baška dolina, prigorje Porezna, v žlebovih na osojah pod Črnim vrhom (1377 m), okoli 1100 m n. m. Det. I. DAKSKOBLER, junij 1991 (glej tudi DAKSKOBLER & E. MAYER 1992: 145); Špičnokova grapa, okoli 900 m n. m., *Homogyno sylvestris-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, maj 1998 (glej tudi DAKSKOBLER 1996: 37); Cerkljansko, Zapoška grapa na južni strani Porezna, v mešanem bukovo-smrekovem gozdu. Det. J. BAVCON, 16. 8. 1984, popisi avtorjev.
- 9849/2** (UTM VM11): Slovenija, Baška dolina, severozahodna pobočja Porezna, nad in ob Hejblarjevi grapi, od okoli 750 do okoli 950 m n. m., gorsko javorovje (*Lamio orvalae-Aceretum* ?) in jelovo bukovje (*Homogyno sylvestris-Fagetum*). Det. I. DAKSKOBLER, 10. 7. 1996 in 9. 4. 2001; levi breg Lajtne grape pod domačijo Andrejc, okoli 500 do 550 m n. m., aceretalna rastišča s fragmenti javorovja. Det. I. DAKSKOBLER, 25. 4. 1993; v Prodarjevi (Zajtlovi) grapi, okoli 500 m n. m., javorovje (*Lamio orvalae-Aceretum* ?). Det. I. DAKSKOBLER, 4. 4. in 27. 6. 1993; prigorje Porezna, pobočja Otavnika nad Zakojško grapo, okoli 850 do 890 m n. m., *Luzulo-Fagetum abietetosum*. Det. I. DAKSKOBLER, 24. 7. 1992; ob potoku Porezen pod Zakojco in v večjem delu Zakojške grape, okoli 500 do 750 m n. m., *Hacquetio-Fraxinetum* s. lat., *Lamio orvalae-Fagetum*, *Scopolio carniolicae-Ostryetum* nom. prov., *Viola biflora-Scopolia carniolica* ass., *Arunco-Fagetum*, *Homogyno sylvestris-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 8. 5. 1994 in 28. 4. 2000, avtorjevi popisi. V tem kvadrantu raste tudi na prodiščih Bače pri Jezarju (med Podbrdom in Hudajužno), v sestoji sive vrbe (*Salix eleagnos*), okoli 350 m n. m. Det. I. DAKSKOBLER, 26. 3. 1989, avtorjev popis.
- 9848/2** (UTM VM01): Slovenija, Baška dolina, Strmol, pobočja Šentviške planote na levem bregu Bače pri Bači pri Modreju, okoli 210 m n. m., *Hacquetio-Fraxinetum* s. lat., *Lamio orvalae-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 26. 7. 1991 in 6. 3. 1992, avtorjeva popisa.
- 9849/3** (UTM VM10): Slovenija, dolina Idrijce, Police na Cerkljanskem, ob gozdnem potočku pod vasjo, okoli 500 m n. m. Det. J. BAVCON & I. DAKSKOBLER, 30. 4. 1997, popis avtorjev.
- 9849/3** (UTM VM10): Slovenija, Šentviška planota, Dabrška grapa, v grapi in v vznožju njenega desnega (osojnega) brega, okoli 350 do 450 m n. m., *Lamio orvalae-Fagetum*, *Hacquetio-Fraxinetum scopolietosum carniolicae*. Det. I. DAKSKOBLER, 25. 5. 1999, avtorjevi popisi.
- 9849/4** (UTM VM10): Slovenija, Cerkljansko, Laznice, na levem bregu Cerknice, vznožje Jelenka, okoli 280 m n. m., *Lamio orvalae-Fagetum*. Det. J. BAVCON, april 1983; v grapi Zagajnalca (Zaganjavčica) pri Straži, pobočja na levem bregu, okoli 400 do 600 m n. m., *Hacquetio-Fraxinetum*, *Arunco-Fagetum*. Det. J. BAVCON, 13. 8. 1984 in I. DAKSKOBLER 10. 5. 2000; severozahodno pobočje Babe na levem bregu Cerknice (nad odsekom Gorenjc-Laznice), okoli 270 do 550 m n. m., *Hacquetio-Fraxinetum scopolietosum carniolicae* prov. Det. I. DAKSKOBLER, 15. 6. 1983 in 10. 5. 2000, popisi avtorjev.
- 9849/4** (UTM VM20): Slovenija, Cerkljansko, vznožje Babe tik nad Cerknico, okoli 360 m n. m., *Lamio orvalae-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 9. 6. 1983; pod vrhom Babe, okoli 700 m n. m., *Lamio orvalae-Fagetum*. Det. J. BAVCON, 1. 6. 1986, popisa avtorjev.
- 9848/3** (UTM VM00): Slovenija, srednja Soška dolina, osojna pobočja nad grapo Vogrščka na severnem robu Banjšic, okoli 410 m n. m., *Lamio orvalae-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER,

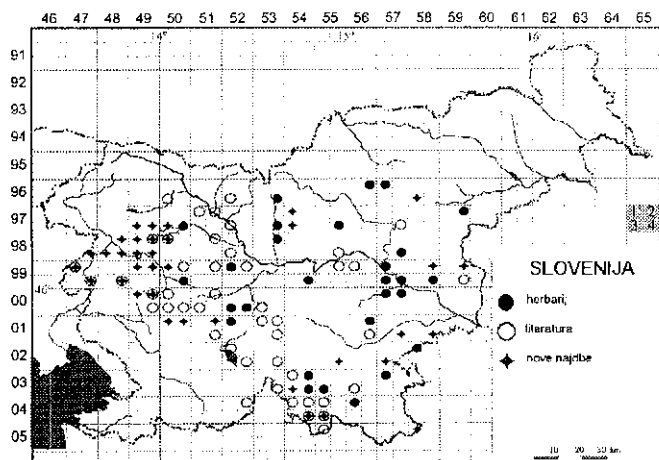
10. 4. 1991, avtorjev popis in fotografski posnetek.
- 9848/4** (UTM VM00): Slovenija, dolina Idrijce, v zgornjem delu soteske Žlebi (Podzidanca) ob potoku Kostanjevec na jugozahodnem robu Šentviške planote (pri Slapu ob Idrijci), okoli 450 do 500 m n. m., *Hacquetio-Fraxinetum scopolietosum carniolicae*. Det. I. DAKSKOBLER, 12. 5. 1997, avtorjev popis.
- 9847/4** (UTM UM91): Slovenija, dolina Idrije, pod zaselkoma Kosi v smeri proti Zarogu (Za rogom), nad traktorsko potjo tik nad reko Idrijo, okoli 360 m n. m., koluvijalno dno pobočja (kredni fliš, vložki apnenčevih breč, trdi lapor), grmišče (*Corylus avellana*, *Acer campestre*, *Sambucus nigra*). Kranjski volčič raste v blazinah na površini okoli 50 m², višje v skalnatem pobočju z mešanim gozdom bukve in drugih listavcev (*Lamio orvalae-Fagetum* ?) le še posamično. Det. Bojan ZADRAVEC in Zoran ZAVRTANIK, spomladi 1997 in I. DAKSKOBLER, 1. 4. 1998, popisi avtorjev in fotografski posnetki; ob nekdanji graničarski poti proti zaselku Mlin, tik nad reko Idrijo, pred grapo izpod Srednjega, okoli 380 m n. m., lapor, v grmišču belega gabra, maklena, leske, črnega bezga in češnje, ob robu tudi bukev. Kranjski volčič tu raste v manjši skupini tudi na desnem (italijanskem) bregu reke Idrije, v mešanem sestoju plemenitih listavcev (*Hacquetio-Fraxinetum* s. lat.). Det. I. DAKSKOBLER, 1. 4. 1998, avtorjev popis.
- 9949/1** (UTM VM10 in VM00): povirje Hotenje nad Dolenjo Trebušo, grape na severovzhodnih pobočjih Hudournika na robu Vojskarske planote, okoli 800 do 950 m n. m., *Arunco-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 1. 7. 1998; Dolenja Trebuša, dolina Trebušice, Gačnikova (Gačniška) grapa in žlebovi ter vlažno skalovje na njenem levem (osojnem) bregu, od 230 do 400 m n. m., *Scopolio carniolicae-Ostryetum* nom. prov., posamezne skupine rastejo tudi v sestojih asoc. *Ostryo-Fraxinetum orn*i in v vlažnem skalovju skupaj z vrsto *Primula carniolica*. Det. B. ČUŠIN, 16. 8. 1996 in I. DAKSKOBLER, 26. 4. 2000; Pršjak, levi breg grape, nizvodno in gorvodno od Pršjakovega slapu, okoli 340 do 400 m n. m., visoke steblike, *Arunco-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 26. 8. 1999 in 25. 5. 2000, popisi avtorjev.
- 9949/2** (UTM VM10): Slovenija, dolina Idrijce, Šebrelje, nad Prdivnikom, pod Šebreljskim Vrhom, okoli 850 m n. m., tuf, kremenov porfir, *Luzulo-Fagetum abietetosum*. Det. I. DAKSKOBLER & I. MLEKUŽ, 5. 6. 1992. V tem kvadrantu raste tudi v Masorah, na pobočjih na levem bregu Idrijce. Det. J. BAVCON, 10. 4. 2000, popisi avtorjev.
- 9950/1** (UTM VM20): Slovenija, Idrijsko, Kendov vrh, vzhodno pobočje, okoli 1030 m n. m., *Omphalodo-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 27. 5. 1999. V tem kvadrantu raste tudi v gozdovih na levem bregu Idrijce (Masore). Det. J. BAVCON, 10. 4. 2000, popisa avtorjev.
- 0049/1** (UTM VL19): Slovenija, Trnovski gozd, Javorški vrh, altimontansko bukove. Det. J. PAPEŽ, ustno sporočilo, 29. 5. 2000.
- 0150/1** (UTM VL28): Slovenija, Podkraj, Križna gora, pod Sv. Duhom, okoli 1200 m n. m., *Ranunculo platanifolii-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 9. 7. 1985, avtorjev popis. V tem kvadrantu raste tudi v bukovem gozdu na desnih, osojnih pobočjih Nanosa nad dolino Bele - ustno sporočilo J. PAPEŽ, junij 2000.
- 0150/2** (UTM VL27): Slovenija, Hrušica, Svisli, okoli 900 m n. m., *Omphalodo-Fagetum*. Det. I. DAKSKOBLER, 26. 6. 1985, avtorjev popis.
- 9754/1** (UTM VM72): Slovenija, Gorenjska, Podlom, na zadnji serpentin pod sedlom Črnivec. Det. B. DROVENIK, april 2000, avtorjev popis.
- 9754/3** (UTM VM72): Slovenija, Gorenjska, Tuhinjska dolina, Buč, ob reki Nevljica blizu odcepa za vas Hruševka. Det. B. DROVENIK, april 1994, avtorjev popis.
- 9959/2** (UTM WM40): Slovenija, Štajerska, Kozjansko, Podsreda, Socko - potok Dupla. Det. A. SELISKAR, D. TRPIN & B. VREŠ, 15. 6. 1993, popis avtorjev.

- 9958/2 (UTM WM30): Slovenija, Bohor, med Malim in Velikim Javornikom, 880 m n. m., *Dentario polyphyllae-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 10. 6. 1999, avtoričin popis.
- 9658/3 (UTM WM33): Slovenija, Konjiška gora, plitva vrtača pri lovski koči, 760 m n. m., *Dentario polyphyllae-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 22. 5. 1998, avtoričin popis.
- 0558/1 (UTM WL23): Slovenija, Bela Krajina, Žuniči, med Miliči in Žuniči. Det. A. SELIŠKAR & B. VREŠ, 26. 7. 1994, popis avtorjev.
- 0354/3 (UTM VL75): Slovenija, Goteniška gora, na sedlu Medvedjaške ceste, 800 m n. m., *Omphalodo-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 20. 5. 1998, avtoričin popis.
- 0257/3 (UTM WL16): Slovenija, Uršna Sela, Radoha (Lipni vrh, Cesar), 440 - 480 m n. m., *Dentario polyphyllae-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 13. 5. 1999, avtoričin popis.
- 0255/4 (UTM VL96): Slovenija, Kočevski rog, Rugarski klanci, 730 m n. m., skalnato pobočje vrtače, *Omphalodo-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 24. 5. 1999, avtoričin popis. V Kočevskem rogu (brez natančnejše oznake nahajališč) omenja vrsto *Scopolia carniolica* tudi PUNCER (1980).
- 0158/4 (UTM WL37): Slovenija, Gorjanci, vrtače pod Velikim Trebežem, 730 - 780 m n. m., *Dentario polyphyllae-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 14. 6. 1999, avtoričin popis.
- 0157/4 (WL27): Slovenija, Gorjanci, Cerov Log, 350 m n. m., *Dentario polyphyllae-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 2. 6. 1999, avtoričin popis.
- 0151/2 (UTM VL48): Slovenija, Logaška planota, na pobočjih vrtač Rakovska kukava, Vranja jama, Veliki Dovc in Ivanjska kukava (med 450 in 480 m n. m.), *Omphalodo-Aceretum*. Det. P. KOŠIR, 7. 6. 1999, avtoričin popis.

Karto razširjenosti vrste *Scopolia carniolica* v Sloveniji je izdelal T. WRABER (Koledar zavarovanih rastlin, 1983) in jo je v svoji disertaciji uporabila Nada PRAPROTNIK (1987: 166). Po njej smo jo povzeli in jo dopolnili z našimi podatki. Poleg avtorjev notice so jih prispevali še dr. Božo Drovenik, mag. Jože Papež, mag. Andrej Seliškar, dr. Darinka Trpin, inž. Bojan Zadravec in univ. dipl. inž. Zoran Zavrtanik, ki se jim za sodelovanje najlepše zahvaljujemo. V arealno karto smo vnesli tudi novejša herbarijske podatke iz ljubljanskega univerzitetnega herbarija (LJU), ki so jih prispevali naslednji avtorji: M. KACIČNIK, Z. KEGLEVIČ, M. LESKOŠEK, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK & T. WRABER, P. SKOBERNE, T. WRABER in Manca ZUPANČIČ ter nekatere novejša navedbe iz literature (ACCETTO 1996, 1999, PRAPROTNIK 1999, E. VELIKONJA 1999).

Fitogeografsko oznako kranjskega volčiča povzemamo po Nadi PRAPROTNIK (1987). To je vrsta z disjunktним arealom: z jugovzhodnoalpsko-severozahodnoilirskim delom in karpatskim, ukrajinskim in litvanskim delom. TRINAJSTIČ (1992) jo uvršča v skupino ilirikoidnih vrst, torej taksonov, ki so verjetno terciarni relikti in se je njihov areal v ledenodobnem obdobju bistveno skrčil. Ohranili so se predvsem v mezofilni vegetaciji na obrobju Jugovzhodnih Alp in na območju severozahodnih Dinaridov in imajo danes podoben areal kot prave, izvorno ilirske vrste. Jugovzhodne Alpe so torej robno območje razširjenosti kranjskega volčiča, čeprav je znano tudi osamljeno nahajališče več kot 400 km bolj zahodno, v Zahodnih Alpah, v okolici mesta Biella (Val Sessera). O njem sta pisala Fenaroli (1961) in Sella (1988) - podatke navajamo po MARTINI, NARDINI & RIZZARDINI (1997: 83).

Na jugozahodnem robu Julijskih Alp oziroma v njihovem prigorju je bilo v zadnjem času odkritih nekaj novih nahajališč, tako v Sloveniji kot v Furlaniji-Julijski krajini. V sosednji deželi so ta nahajališča v Beneški Sloveniji (Slavia Veneta), v dolinah na jugozahodnih pobočjih Kolovrata: pri vasi Gorenji Tarbilj (G. Tarbij -Trebil di Sopra) - 9847/4 ter pri zaselkih Pačuh (Paciuch) in Dobenje (Obenetto) v dolini Reke (Rieca) - 9847/2 (MARTINI, NARDINI & RIZZARDINI 1997), pri nas pa v Zelenem potoku v dolini Idrije - 9947/1 (DAKSÖBLER 1995a), kjer raste tudi različica *Scopolia carniolica* f. *hladnikiana* (DAKSÖBLER 1995b).

Sl. 1: Razširjenost vrste *Scopolia carniolica* Jacq. v Sloveniji (dopolnjeno po T. WRABER in PRAPROTIK 1987)

Fig. 1: Distribution of *Scopolia carniolica* Jacq. in Slovenia (supplemented after T. WRABER in PRAPROTIK 1987)

Gozdarja Bojan ZADRAVEC in Zoran ZAVRTANIK sta spomladi 1997 v zgornjem delu dolini Idrije, tik nad reko, med opuščanima zaselkoma Kosi in Zarog našla še eno nahajališče vrste *Scopolia carniolica*. To nahajališče, ki je v istem osnovnem polju (9847) kot nahajališča v Benečiji in v istem kvadrantu (9847/4) kot nahajališče pri Gorenjem Tarbilju, smo potrdili spomladi 1998 in gorvodno ob Idriji (proti opuščnemu zaselku Mlin) našli še eno, tokrat na obeh bregovih mejne reke (na slovenskem in italijanskem ozemlju). Doslej še nismo pregledeli površnih krakov Idrije pod Kolovratom. V zgornjem delu doline Idrije kranjski volčič raste na krednem flišu (z vložki apnenčevih breč), na svežih koluvijalnih tleh, v drugotnih gozdnih sestojih oziroma pionirskih grmiščih. Nahajališče na italijanskem bregu Idrije bi sintaksonomsko lahko uvrstili v asociacijo *Hacquetio-Fraxinetum* s. lat., podobno kot nahajališče pri Gorenjem Tarbilju (MARTINI, NARDINI & RIZZARDINI 1997: 86-87), čeprav na slednjem prevladuje gorski javor. V sestojih posebne različice (forme) te asociacije uspeva kranjski volčič tudi v Zelenem potoku.

Ob najdbah vrste *Scopolia carniolica* v beneških dolinah pod Kolovratom, je zanimiva primerjava s sosodnjim Posočjem. Tu je kranjski volčič razmeroma pogost v zgornjem delu Baške doline, predvsem na širšem območju Porezna (enako kot v sosodnjem povodju Selške Sore vse do Železnikov). Zelo redek je v dolinah pod grebenom Tolminsko-Bohinjskih gora, kjer smo ga doslej našli le v povirju Bače pod Lajnarjem in v grapah pod Črno prstjo (Kacempoh, Driselpoh). V dolini Kneže, kjer smo ga pomotoma navajali v fitocenološki tabeli subasociacije *Luzulo-Abieti-Fagetum lamietosum orvalae* (MARINČEK & DAKSKOBLER 1988, fit. tab. 3 - zamenjava z vrsto *Atropa belladonna*), ga doslej še nismo opazili. Raste tudi na pobočjih Šentviške planote nad dolino Bače (Poliška grapa, Strmol) ter nad dolino Idrijce (v Žlebih ob potoku Kostanjevec, Dabrška grapa). V Zgornjem Posočju severno od Tolmina, vključno s soško stranjo Kolovratovega grebena, kranjskega volčiča doslej nismo našli, prav tako ne v dolini Kamnice pri Volčah.

V dolini Soče od Mosta na Soči proti Solkanu sta doslej znani dve nahajališči - v grapi

Vogrščka na severnem robu Banjšic in na severnih pobočjih Kuka (611 m) nad vasjo Paljevo pri Plaveh - 9947/4, na začetku grebena Kuk - Košutnik - Vodice - Sv. Gora (PAPEŽ 1977). Na drugem bregu Soče je že greben Sabotina, kjer je kranjski volčič kot prvi pred več kot štirimi stoletji odkril, opisal in upodobil P. A. MATTIOLI (glej npr. PETKOVŠEK 1966, 1967) in kjer ga nam doslej ni uspelo najti. Prav zaradi bližine Sabotina je umestno, da nekoliko dopolnimo opis nahajališča volčiča pod Kukom, ki ga je v glasilu Soškega gozdnega gospodarstva Tolmin pred več kot dvajsetimi leti objavil prvi najditelj, Jože Papež. Njegovo najdbo smo potrdili 17. 4. 2000 (leg. I. Daksobler, fotografski posnetek). Kranjski volčič raste na severnem pobočju Kuka nad vasjo Paljevo, na površini nekaj arov, na nadmorski višini okoli 460 do 480 m, na pregibu, kjer se strma skalnata vršna pobočja iz krednega apnenca stikajo s položnejšimi flišnimi. Rahla uleknina je v večjem delu pokrita z grobim pobočnim gruščem in manjšimi skalami in porasla z vrzelastim (posledica ujme - žleda pred nekaj leti) mlajšim debeljakom velikega jesena s primesjo gorskega javorja, črnega gabra in predvsem na manj kamnitem obrobju tudi bukve. Njegova floristična sestava, v kateri so poleg obilnega kranjskega volčiča pogoste tudi vrste *Lonicera alpigena*, *Dentaria enneaphyllos*, *Galanthus nivalis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Cardamine trifolia*, *Dryopteris filix-mas*, *Actaea spicata* in *Festuca altissima*, kaže na sestoj asociacije *Lamio orvalae-Fagetum*, v najbolj skalnatem delu celo na fragment jesenovja (*Hacquetio-Fraxinetum*). Gozdne sestoje v vršnem skalnatem pobočju uvrščamo v hladnoljubno obliko drugotne združbe črnega gabra in jesenske vilovine (*Seslerio autumnalis-Ostryetum*), sestoje bukve in drugih listavcev nižje na flišu pa že v asociacijo *Ornithogalo pyrenaici-Fagetum*. Ekološko, tako po nadmorski višini, legi, strmini in kamnitosti, so severna pobočja Kuka nad vasjo Paljevo deloma primerljiva s podobnimi, še bolj strmimi in kamnitimi, a zgolj apnenčastimi osejimi pobočji Sabotina, v drevesni sestavi njihovih gozdnih sestojev pa je, v primerjavi s Sabotinom, ohranjeno precej več bukve.

Arealna karta, naši podatki in podatki drugih avtorjev (GLOWACKI & ARNOLD 1870: 434, 439, POSPICHAL 1897-99: 495, T. WRABER 1990: 26, ZUPANČIČ & ŽAGAR 1995, tab. 1, PRAPROTNIK 1999) kažejo, da je kranjski volčič pogostejši v smeri proti jugovzhodu, v dolini Idrijce s pritoki in na Idrijskem ter v Poljanski dolini, deloma tudi na visokokraških planotah (v vzhodnem delu Trnovskega gozda in na Hrušici). V Trnovskem gozdu je pogostejši tudi na njegovem severovzhodnem robu, ob Belci in v povirju Idrijce, raste pa tudi v okolici Predmeje - 0049/3 (E. VELIKONJA 1999) in pod Javorškim vrhom (J. PAPEŽ, ustno sporočilo). V zahodnem delu te planote je redek. Najbližje nam znano nahajališče je v Čepovanski rebri, na strmih apnenčastih pobočjih pod in nad cesto Čepovan-Lokve, na nadmorski višini od okoli 800 do 900 m, posamezne skupine rastejo še na nadmorski višini 1000 m, v gorskem bukovju (*Lamio orvalae-Fagetum*) in (predalpsko)-dinarskem jelovem bukovju (*Omphalodo-Fagetum* s. lat.). Tu ga je prvi odkril ŽIRNICH (MEZZENA 1986: 409). V bližini, v vrtačastem svetu za Školom (Rabota), torej že na sami planoti, ga je poleti l. 2000 opazil tudi B. SURINA (ust. sporočilo, junij 2000).

Na nahajališčih v Posočju in na Cerkljanskem smo vrsto *Scopolia carniolica* našli v podgorskem in v gorskem pasu (200 - 1100 m n. m.). Raste na apnenčasti, ponekod tudi na določitni podlagi, na kolvijalnih tleh v žlebovih in na vršajih v dnu grap, v združbah plemenitih listavcev (podzveza *Polysticho setiferi-Acerenion* = *Lamio orvalae-Acerenion*), tako v jesenovju (*Hacquetio-Fraxinetum* s. lat.) kot v sintaksonomsko še ne dokončno opredeljenem gorskem javorovju z gorskimi brestom. Podobne sestoje v zadnjem času uvrščajo v asociacijo *Lamio orvalae-Aceretum* in *Omphalodo-Aceretum* (Petra KOŠIR, MARINČEK 1999, P. KOŠIR 2000), oziroma v asociacijo *Dentario enneaphylli-Aceretum* (Živko KOŠIR 1999). Ker floristično sestavo naših sestojev še nismo celovito primerjali s floristično sestavo sestojev omenjenih aso-

ciacij, združbe, v katerih rastejo, še ne moremo vedno ustrezno sintaksonomsko opredeliti.

Vrsta *Scopolia carniolica* v raziskanem območju pogosto uspeva tudi v mezofilnem gozdu bukve in volecvetne mrtve koprive (*Lamio orvalae-Fagetum*), ponekod na užlebljenih pobočjih tudi v bukovju s kresničjem (*Arunco-Fagetum*). Predvsem na območju Porezna in v povirju Bače raste tudi na mešani geološki podlagi (ploščasti apnenec, lapor, skrilavi glinavci), na skeletnih svežih rjavih tleh v mezofilnih oblikah predalpskega gozda bukve in jelke (*Ilomogyne sylvestris-Fagetum*), ponekod celo v mezofilnih oblikah acidofilnega gozda bukve in jelke (*Luzulo-Fagetum* var. geogr. *Cardamine trifolia abietetosum* = *Luzulo-Abieti-Fagetum praealpinum*) - glej tudi MARINČEK & DAKSKOBLER (1988). Na rastiščih te združbe smo jo našli tudi pod Šebreljskim Vrhom.

Literatura:

- ACCETTO, M., 1996: Kočevska - neusahljiv vir vegetacijskih in florističnih zanimivosti. Kočevski naravni park (Kočevje) 4 (4): 10-11.
- ACCETTO, M., 1999: V dolini Kolpe. Gea (Ljubljana) 9 (6): 16-17.
- DAKSKOBLER, I., 1991: Novi nahajališči širokolistne lobodike in navadne bodike v Sloveniji. Proteus (Ljubljana) 53 (5): 176-178.
- DAKSKOBLER, I., 1995a: Rastlinstvo Zelenega potoka v dolini Idrije. Proteus (Ljubljana) 57 (5): 171-178.
- DAKSKOBLER, I., 1995b: Hladnikov volčič (*Scopolia carniolica* f. *hladnikiana*) tudi v Zelenem potoku. Proteus (Ljubljana) 58 (3): 102-103.
- DAKSKOBLER, I., 1996: Notulae ad floram Sloveniae: 30. *Cortusa matthioli* L. Hladnikia (Ljubljana) 7: 36-37.
- DAKSKOBLER, I., E. MAYER, 1992: *Cortusa matthioli* L. am Südostrand der Alpen. Razprave 4. raz. SAZU 33 (5): 115-146, Ljubljana.
- GLOWACKI, J., F. ARNOLD, 1870: Flechten aus Krain und Küstenland. Verh. Zool.-Bot. Ges. Wien, Bd. 20: 431-466.
- KOŠIR, P., 2000: Javorjevi gozdovi gorskega sveta zahodnega dela ilirske flore province. Magistrska naloga. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo. Ljubljana, 104 s.
- KOŠIR, P., L. MARINČEK, 1999: Predhodno poročilo o raziskavah javorjevih gozdov v Sloveniji. Acta Biologica Slovenica (Ljubljana) 42 (3): 53-58.
- KOŠIR, Ž., 1999: Prispevek k poznavanju predinarskih gozdov plemenitih listavcev. V: JOGAN, N. (ur.): Flora in vegetacije Slovenije 1999, 26. in 27. 11. 1999 v Ljubljani, Zbornik izvalček referatov simpozija, s. 17. Botanično društvo Slovenije, Ljubljana.
- MARINČEK, L., I. DAKSKOBLER, 1988: Acidofilni jelovo-bukovi gozdovi predalpskega sveta Slovenije - *Luzulo-Abieti-Fagetum praealpinum* var. geogr. nova. Razprave IV. raz. SAZU 29 (2): 29-67, Ljubljana.
- MARTINI, F., S. NARDINI, S. RIZZARDINI, 1997: *Scopolia carniolica* Jacq. anche in Friuli. Gortania (Udine) 18 (1996): 81-91.
- MEZZENA, R., 1986: L'erbario di Carlo Zirnich (Ziri). Atti Mus. civ. Stor. nat. Trieste 38 (1): 1-519, Trieste.
- PAPEŽ, J., 1977: Resnica o kranjski buniki ali scopoliji. Soški gozdar (Tolmin) 13 (1): 25-27.
- PETKOVŠEK, V., 1966: Po sledovih prvih floristov v naših gorah. Planinski vestnik (Ljubljana) 66 (7): 297-306.
- PETKOVŠEK, V., 1967: Ob štiristoletnici florističnih prizadevanj predhodnikov I. A. Scopolija. Biološki vestnik (Ljubljana) 15: 51-62.
- PRAPROTNIK, N., 1987: Ilirski florni element v Sloveniji. Disertacija, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Ljubljana, 234 s.
- PRAPROTNIK, N., 1999: Vmesna oblika med hladnikovo in kranjsko buniko? Gea (Ljubljana) 9 (12): 66.
- POSPICAL, E., 1897-1899: Flora des österreichischen Küstenlandes. I-II, Franz Deuticke, Leipzig-Wien.
- PUNCER, I., 1980: Dinarski jelovo bukovi gozdovi na Kočevskem. Razprave 4. raz. SAZU 22 (6): 407-561, Ljubljana.
- TRINAŠTIĆ, I., 1992: A contribution to the phytogeographical classification of the Illyrian floral element. Acta Bot. Croat. (Zagreb) 51: 135-142.

VELIKONJA, E., 1999: Volčiči in volčini. Gora (Predmeja), let. 2, št. 5, s. 28-29.

WRABER, T., 1990: Sto znamenitih rastlin na Slovenskem. Prešernova družba, Ljubljana, 239 s.

ZUPANČIČ, M., V. ŽAGAR, 1995: New views about the phytogeographic division of Slovenia, I. Razprave 4. raz. SAZU 36 (1): 3-30, Ljubljana.

IGOR DAKSKOBLER, JOŽE BAVCON, BOŠKO ČUŠIN, PETRA KOŠIR & BRANKO VREŠ

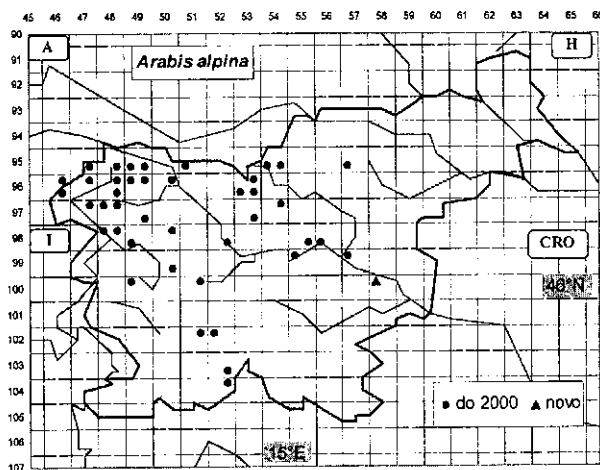
46. *Arabis alpina* L.

Najnižje nahajališče v Sloveniji, karta razširjenosti v Sloveniji po podatkih iz LJU.

The lowest locality in Slovenia, map of distribution in Slovenia, based on data in LJU.

0058/1 (UTM WL39): Slovenija: In rupibus ripae dextrae fluvii Sava secus viam inter vicos Arto et Gorenje Pijavško. Solo calcareo. 170 m s. m., Leg. T. Wraber, 15. 3. 2001., LJU 133192.

Evrazijsko-(vzhodno)severnoameriško razširjena vrsta s precejšnjo morfološko variabilnostjo. V Sloveniji je ekološko zelo prilagodljiva, saj se pojavlja v višinskem razponu od 170 do 2460 m n. m. (Julijske Alpe: Stenar), v čemer v slovenski traheofitski flori skoraj nima primere. Ustrezajo ji tudi nitrificirana rastišča. V Sloveniji je splošno razširjena v Alpah, razmeroma raztreseno v Dinaridih (Trnovski gozd, Nanos, Snežnik, Cerkniško jezero, Logaško-Rakitniška planota), pogosto pa jo najdemo tudi v nižjih legah, prehodno kot napla-

Sl. 1: Razširjenost vrste *Arabis alpina* L. v Sloveniji

Fig. 1: Distribution of *Arabis alpina* L. in Slovenia

vlenko (npr. ob Savi: Tacen pri Ljubljani) ali, ustaljeno, bolj ali manj daleč od Alp in Dinaridov, ko lahko pomislimo na relikv iz pleistocena. Takšno je pojavljanje v Hudi luknji, pri Celju in na Boču (ker niso dokumentirana v LJU, ta nahajališča na arealni karti niso vnesena!) ter v